

70
SL

FACTS

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

ISSN 1725-7093

Mladi delavci – dejstva in številke Izpostavljenost tveganjem in vplivi na zdravje

Ta bilten povzema poročilo Evropskega observatorija tveganj ⁽¹⁾, ki obravnava varnost in zdravje pri delu v povezavi s posameznimi tveganji, dejavnostmi ali skupinami delavcev. Predstavlja del večjega projekta, katerega cilj je zgodnje odkrivanje nastajajočih trendov in tveganj pri delu, s čimer lahko prispevamo k boljšemu usmerjanju sredstev ter omogočimo bolj pravočasne in učinkovite ukrepe.

Obstoječe raziskave tveganj pri delu, ki ogrožajo mlade delavce, se srečujejo z nekaterimi metodološkimi težavami ⁽²⁾. Mladi delavci namreč slabo poznajo postopke poročanja in imajo številne zadržke pri prijavljanju nevarnosti in tveganj, zaradi česar prihaja do pomanjkanja ustreznih informacij. Težave se pojavljajo tudi pri zbiranju statističnih podatkov na ravni EU za posamezne starostne skupine ter specifičnih podatkov o izpostavljenosti mladih delavcev ⁽³⁾, zlasti za dejavnosti in poklice, v katerih je zaposlenih največ mladih. To velja še posebej za storitveni sektor, in sicer zlasti za gostinstvo in trgovino na drobno. Obstaja pa tudi vrsta dejavnikov, ki bega strokovnjake. Kot primer lahko navedemo podatek, da so najvišji deleži delavcev, izpostavljenih hrupu, prisotni v gradbeništvu, industriji, kmetijstvu in prometu, medtem ko je najvišje absolutno število izpostavljenih delavcev prisotno v terciarnem sektorju (trgovina, osebne storitve, izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo).

To je razlog, da obravnavano poročilo temelji na neprimerljivih podatkih in na primerih iz ene same države članice ter črpa iz posameznih raziskav in raziskav, ki niso vključene v nacionalne uradne podatke, s čimer poskuša zapolniti obstoječe vrzeli in pojasniti, kako zapleten je problem izpostavljenosti mladih delavcev tveganjem.

Izpostavljenost tveganjem

Evropski in nacionalni viri kažejo, da so mladi delavci mnogo bolj izpostavljeni naslednjim fizikalnim dejavnikom pri delu: hrupu, vibracijam, vročini in mrazu ter ravnanju z nevarnimi snovmi.

Glasnemu hrupu so izpostavljeni zlasti mladi, ki delajo v gostinstvu in gradbeništvu. Mladi delavci so tudi posebno dovzetni za poškodbe

© Glavni inšpektorat za delo, Ministrstvo za gospodarstvo in delo, Avstrija

zaradi akustičnega šoka, saj predstavljajo velik delež delovne sile, ki dela v klicnih centrih.

Izpostavljenost vročini je pogosta v poklicih, ki se opravljajo na prostem (kmetijstvo ali gradbeništvu), ter v industriji in gostinstvu.

Nevarne snovi so prisotne v različnih delovnih okoljih, kjer delajo mladi delavci. Mednje sodijo kemikalije v dejavnosti kmetijstva in gradbenišva, čistila, bencin, topila in frizerski proizvodi.

Rezultati študije, ki temelji na nacionalnih virih in virih EU, kažejo, da mladi delavci v primerjavi z delovno aktivnim prebivalstvom povprečne starosti pogosteje opravljajo fizično zahtevno delo (kot je delo v prisilni drži, premeščanje težkih bremen in ponavljajoče se delo). Mladi delavci so zato izpostavljeni znatno večjemu tveganju za razvoj kostno-mišičnih obolenj (vključno z bolečinami v križu). Raziskave nadalje kažejo, da so mladi delavci očitno slabše obveščeni o tveganjih, povezanih z delom, ki ga opravljajo.

Ker v današnjem svetu tempo življenja in dela naraščata, morajo mladi čedalje pogosteje opravljati delo v kratkih rokih in z veliko hitrostjo. In čeprav študije kažejo, da mladi delajo manj ur kot delovno aktivno prebivalstvo povprečne starosti, opravljajo več izmenskega dela in imajo bolj neredne delovnike.

Mladi delavci tudi pogosteje poročajo o nezaželeni spolni pozornosti. Pri mladih ženskah, ki opravljajo priložnostna dela v gostinstvu in storitvenih dejavnostih, je nekajkrat večja verjetnost, da bodo žrtve spolnega nadlegovanja.

Posledice za zdravje

Nezgode pri delu

Nacionalni in evropski podatki kažejo, da so mladi izpostavljeni večjemu tveganju nezgod pri delu. Vseeno pa se pogostost nezgod in njihovi vzroki močno razlikujejo med posameznimi dejavnostmi in poklici. Kakor kažejo zadnji evropski podatki ⁽⁴⁾, je bila stopnja pogostosti nezgod pri delu za več kot 40 % višja v starostni skupini od 18 do 24 let. Pokazalo se je, da so ogroženi zlasti mladi moški.

Nezgode pri delu s smrtnim izidom

Glede na podatke EU je skupna stopnja pogostosti nezgod pri delu s smrtnim izidom pri mladih delavcih nižja. Ti rezultati se ujemajo s svetovnimi podatki.

Kljub temu pa so stopnje pogostosti nezgod pri delu, ki se končajo s smrtjo mladega delavca, v nekaterih dejavnostih dokaj visoke. Najvišja stopnja

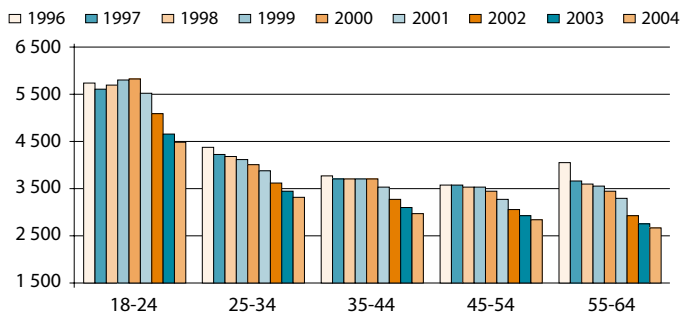
⁽¹⁾ <http://osha.europa.eu/publications/reports/7606507>

⁽²⁾ Breslin, F. C., Day, D., Tompa, E., Irvin, E., Bhattacharyya, S., Clarke, J., Wang, A., *Systematic review of risk factors for work injury among youth*, Toronto: Institute for Work and Health, 2005.

⁽³⁾ Mladi delavci: stari od 15 do 24 let.

⁽⁴⁾ Evropska statistika o nezgodah pri delu (ESAW).

⁽⁵⁾ Kmetijstvo; predelovalne dejavnosti; oskrba z električno energijo, plinom in vodo; gradbeništvu; trgovina na debelo in drobno, popravilo motornih vozil ter izdelkov široke potrošnje; gostinstvo; promet, skladiščenje in zveze; finančno posredništvo; poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve.

Standardizirana pogostost nezzgod pri delu v obdobju 1996–2004 (več kot trije izgubljeni dnevi na 100 000 delavcev, devet glavnih dejavnosti (°), ESAW).

pogostosti takšnih nezzgod pri delu je tako v kmetijstvu, sledijo mu gradbeništvo, promet in zveze ter predelovalne dejavnosti. Gradbeništvo je dejavnost, v kateri se smrtno ponesreči največ mladih delavcev.

Poleg tega je zaskrbljujoče tudi dejstvo, da se v nekaterih državah v trgovini na drobno povečuje število smrtnih žrtev zaradi nasilja, kar prispeva k visokemu deležu smrtnih žrtev med ženskami v tej dejavnosti.

Poklicne bolezni in zdravstvene težave

Povprečno tveganje za razvoj poklicnih bolezni je pri mladih delavcih manjše kot pri starejših delavcih. Poklicne bolezni se pogosto razvijejo šele po kumulativni izpostavljenosti in/ali latentnemu obdobju ter jih zaradi kratkotrajnih delovnih pogodb ni mogoče vedno prepoznati.

Kot kaže Evropska statistika poklicnih bolezni (European Occupational Diseases Statistics, EODS), so na prvih petih mestih med poklicnimi boleznimi pri delavcih v starosti od 15 do 35 let alergijske reakcije, kožna obolenja, pljučna obolenja, infekcijske bolezni in kostno-mišična obolenja. Leta 1999 so 86,5 % zdravstvenih težav zaradi pljučnih obolenj, ki so povzročile več kot dvotedensko odsotnost, prijavili mladi delavci, stari manj kot 25 let. Skoraj polovico prijav zdravstvenih težav zaradi stresa, depresije in tesnobe, ki so povzročile več kot dvotedensko odsotnost, so podali mladi delavci, stari manj kot 25 let (48,9 %).

Ti rezultati sicer ne navajajo natančnih števil za mlade delavce, so pa vseeno ilustrativni. V trgovini na drobno so, na primer, dermatitis, obolenja zgornjih udov in stres najpogostejši vzroki bolezni, povezanih z delom.

Preprečevanje in potrebe po raziskavah

Možni razlogi za višjo stopnjo nezzgod pri delu in zgoraj opisane zdravstvene težave so med drugim nezkušenost mladih delavcev, njihova fizična in duševna nezrelost ter premajhna ozaveščenost glede vprašanj, povezanih z varnostjo in zdravjem pri delu, istočasno pa tudi premajhna skrb delodajalcev za odpravljanje teh težav z ustreznim usposabljanjem, nadzorom in

Evropski skupnosti, 2006

uvajanjem varnostnih ukrepov ter zaposlovanjem mladih na delovna mesta, ki so zanje najbolj primerna. Tveganja v zvezi z delom, ki so jim izpostavljeni mladi delavci, je treba jemati resno. Za številne dejavnike tveganja še vedno velja, da so povezani s tveganjem vede-

njem mladih delavcev ali zčasnostjo njihove zaposlitve.

Sprejeti je treba posebne ciljne ukrepe v izobraževanju, usposabljanju ter pri vsakodnevni praksi na delovnem mestu.

Nekaj raziskav tudi kaže, da so rehabilitacijski ukrepi morda manj osredotočeni na mlade delavce. Krajši čas okrevanja mladih delavcev pa lahko kaže tudi na to, da se mladi ne zavedajo tveganj, ki so jim izpostavljeni, ter njihovih posledic.

Glede na to, da vemo, v katerih dejavnostih se zaposlujejo mladi delavci, bi jim morali pomagati pri usposabljanju o varnosti in zdravju pri delu ter pri preprečevanju tveganj. Dobro znana so tudi glavna zdravstvena tveganja, vendar pa je treba poskrbeti za to, da bodo delodajalci in mladi delavci o njih bolj informirani.

Nekaj priporočil za raziskave in prakso:

- nameniti posebno pozornost dejavnostim, kjer so mladi delavci najbolj ogroženi;
- povečati ozaveščenost delodajalcev in tudi samih mladih delavcev glede najpogostejših tveganj;
- povečati ozaveščenost zavodov za zaposlovanje glede tveganj, ki so jim izpostavljeni mladi delavci;
- seznaniti inšpektorje za delo o tem, kje je zaposlenih največ mladih delavcev in katerim tveganjem so izpostavljeni;
- upoštevati posebne potrebe posebnih skupin mladih delavcev (moški/ženske, delavci migranti itd.);
- nameniti posebno pozornost delavcem, ki delajo s krajšim delovnim časom od polnega in delavcem, ki delajo na podlagi pogodbe o zaposlitvi za določen čas. Svetovanje bi moralo vključevati opozorila o tem, kako pomembno je, da se mladim delavcem nameni posebna pozornost, poleg tega bi bilo treba delodajalcem, inšpektorjem za delo in preventivnim službam zagotoviti posebne smernice;
- vključiti problematiko mladih delavcev v navodila o izvajanju izmenskega dela;
- prilagoditi politiko rehabilitacije in zaposlovanja delavcev po poškodbah tako, da bo ta upoštevala tudi posebnosti mladih delavcev;
- vključiti varnost in zdravje pri delu v izobraževanje. To je zlasti pomembno za tiste, ki opravljajo priložnostna dela, saj so deležni manjšega obsega usposabljanja pri delu in so tudi težko dosegljivi.

Več informacij

Poročilo predstavlja prispevek k letni kampanji Agencije, ki je potekala v letu 2006 in je bila namenjena zagotavljanju varnosti mladih delavcev. V tej največji evropski kampanji na področju varnosti in zdravju pri delu, ki je potekala pod geslom „Varen začetek“, je aktivno sodelovalo več kot 30 držav.

Povzetek informacij o zaposlovanju in glavnih dejavnostih, v katerih so zaposleni mladi delavci, je na voljo v publikaciji Facts 69: **Mladi delavci – dejstva in številke, Zaposlovanje mladih.**

Dodatne informacije o varnosti mladih delavcev so na voljo na: <http://ew2006.osha.europa.eu/>

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (+ 34) 94 479 43 60, faks (+ 34) 94 479 43 83

E-pošta: information@osha.europa.eu

© Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu. Reprodukcijska je dovoljena z navedbo vira. Printed in Belgium, 2007

